

Mededelingsblad van de Vlaamse Bosbouwvereniging

Geraardsbergse steenweg 267

9231 Gontrode

De Boskrant

januari - februari

1986

ISSN 0773 137X

2-maandijks tijdschrift

16 jg. nr. 1

De Boskrant

januari-februari 1986

ISSN 0773 137X

2-maandelijks tijdschrift
16de jg. nr.1

REDAKTIERAAD :

Boury, F.
Coppens, H.
De Bruycker, P.
De Schuyter, J.
De Wever, B.
De Wulf, R.
Dua, V.
Geldhof, P.
Lust, N.
Maertens, Ph.
Mees, Gh.
Meuleman, B.
Roekaerts, M.
Roggeman, G.
Roskams, P.
Saey, F.
Van Boghout, E.
Vanden Bil, V.
Van Haeren, R.
Van Look, K.
Van Miegroet, M.
Van Slycken, J.
Vitse, Th.

EINDREDAKTIE :

Dua, V.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Lust, N.

V.B.V.

Geraardsbergse steenweg 267
9231 Gontrode

Tel. 091/52.21.13

ABONNERING :

Pers.abonnement 350,-
Studenten 200,-
te storten op
P.C. 000-1027867-55

inhoud

Redactioneel	1
Bosreservaten	2
Kappen van bomen : wanneer en hoe	8
Beleid : Belangrijkste aankopen in 1985	12
Regionaal : Bezaaiing met Corsicaanse den in het Staatsbos Pijnven (Eksel)	14
14de Internationaal Symposium voor Bosbouwstudenten	16
Uit de Vereniging :	
Diareeksen over het bos	18
Men zegt ...	19
Buitenland :	
Symposium van de Europese Bosbouwprofessoren te Ljubljana	20
Zure regen	21
0 denneboom, 0 denneboom	22
Info	24

redactioneel

namens de redactieraad

BOSRESERVATEN

1. Inleiding

Op dit ogenblik bestaat grote begripsverwarring omtrent het beheer en doelstellingen van bosreservaten. Het is nuttig deze uit de weg te ruimen vooraleer, in de nabije toekomst, de eerste bosreservaten in het Vlaamse Gewest worden opgericht.

Het gaat hier vooral om de wetenschappelijke achtergronden; de polemiek rond de bevoegdheden over het beheer van bosreservaten komt hier niet aan de orde. Wel wordt de opvatting gehuldigd dat de instantie die materieel, organisatorisch en wetenschappelijk het best is uitgebouwd, duidelijk de beste kansen heeft goede resultaten te bereiken, in samenspraak met andere belanghebbenden.

2. Terminologie en doelstellingen

LUST (1982) heeft een overzicht gegeven van de bestaande opvattingen over bosreservaten in Europa. Het is dus niet nodig daarop terug te komen.

In België maakt men onderscheid tussen integrale en gerichte bosreservaten. In het bosdekreet is men over de precieze modaliteiten vrij vaag gebleven. Belangrijk is dan ook vast te stellen dat men veel richtingen uitkan.

Het is daarbij logisch dat uiteenlopende opvattingen over het beheer van bosreservaten bestaan : eensgezindheid is inderdaad ver te zoeken.

Wat beheer betreft is het hele bereik van niets doen tot zeer intens ingrijpen terug te vinden. Wat dit 'niets doen' aangaat, komt een eerste controverse tot uiting, waarop wat dieper ingegaan wordt.

De bedoeling van het integrale bosreservaat is de spontane bosontwikkeling alle ruimte te laten; de menselijke inbreng wordt dan tot nihil herleid. De grondgedachte hierbij is dat reservaten nodig zijn waar de natuurlijke gang van zaken kan worden bestudeerd. Het ontbreekt in Europa aan echte oerwouden als referentie. Door niets te doen zou men ernaar streven terug een 'natuurlijk bos' te verkrijgen, zij het soms eerst na verscheidene generaties. Het is echter ver van zeker dat men door niet meer actief ingrijpen uiteindelijk een dergelijke absolute natuurlijke toestand verkrijgt die de originele situatie benadert. Die onzekerheid is het gevolg van uitwendige invloeden, die elke levensgemeenschap ondergaat.

Een deel van die invloeden, in het algemeen met de term verontreiniging aan te duiden, is volledig anthropogeen bepaald. Sommige invloeden zijn intenser dan andere, maar in Europa is het zeker ondenkbaar dat men nog een volledig natuurlijke toestand kan verkrijgen juist door deze chronische verontreiniging van atmosfeer en bodem.

Dat het niets doen de beste maatregel is of zou zijn in de bestaande levensgemeen-

Oude eiken in bosreservaat in Tsjechoslowakije

schappen is, in het algemeen, een verkeerd denkbeeld. Zo moet het mogelijk zijn in integrale bosreservaten maatregelen te treffen wanneer uit onderzoek blijkt dat ekosysteemdegradatie het gevolg is van onvoorziene, anthropogeen bepaalde invloeden.

Om deze redenen zien we af van het gebruik van de term 'natuurlijk bos' voor onze streken, omdat deze ten onrechte de indruk wekt dat het bereiken van een dergelijke toestand mogelijk is. In andere streken, zoals in het tropisch regenwoud, kan men nog wel primair oerwoud aantreffen, dat natuurlijk is en waar niets doen een goede maatregel is (JACOBS, 1981).

De hoofddoelstelling van integrale bosreservaten bestaat in de mogelijkheid die zij bieden spontane processen te bestuderen. De kennis van deze processen wordt verkregen door studie van ekosysteemdynamiek. Deze studies zijn van groot belang voor de bosbouw, die de ervaring verworven in bosreservaten, vervolgens kan gebruiken bij het beheer van andere bossen

onder intenser beheer.

Bij bosreservaten kan men evenwel ook andere doelstellingen vooropzetten. In plaats van de ontwikkeling spontaan te laten verlopen kan men ook een welbepaalde dynamische toestand proberen te behouden of te bereiken. De ekosysteemprocessen die hier optreden zijn dan niet meer spontaan, maar wel gericht. In België zijn in een aantal bossen onder een welbepaald bosbouwkundig beheer levensgemeenschappen ontstaan van een dermate hoge soortdiversiteit en structurele ongelijkvormigheid, dat het wenselijk is deze vormen te behouden.

Het kan ook gaan om bijzondere landschappen of speciale ekosysteemcomponenten, die bescherming en behoud verdienen. Dat zijn dan geen integrale bosreservaten meer, maar wel gerichte bosreservaten. De te volgen bedrijfsvoering is volledig afhankelijk van de Ausgangssituatie, wanneer het gaat om het behoud van de bestaande dynamische toestand. Als het gaat om het creëren van een meer gewenste toe-

stand dient het beheersplan of de bedrijfsvoering volledig afhankelijk te zijn van het gestelde doel. Dat wil zeggen dat heel wat verschillende beheersvormen onder de term gericht bosreservaat kunnen vallen. In deze reservaten moet ruimte bestaan voor experimenten op kleine oppervlakte die licht kunnen werpen op de effecten van slecht gekende ingrepen. Wil men immers in een gericht bosreservaat een bepaald doel bereiken dan is het nodig te beschikken over een pakket aan informatie dat toelaat de te volgen weg te beschrijven, om het gestelde doel te bereiken. Net zoals in integrale bosreservaten zal ook in de gerichte bosreservaten het wetenschappelijk onderzoek een belangrijke plaats innemen. In het beheersplan van beide types van bosreservaten, gericht op de bestendiging van een stel maatregelen gedurende decennia, is het wenselijk de modaliteiten op te nemen waaraan dit onderzoek moet voldoen. In ieder geval zijn bijzondere destrukatieve wetenschappelijke technieken uit den boze.

Het al dan niet invoeren van graasbeheer in en om bossen begint in onze streken duidelijk een heet hangijzer te worden. Omwille van de algemene verspreiding van ideeën over natuurbeheer afkomstig uit Nederland in de kringen van natuurbescherming in Vlaanderen, ontstaat een wat eigenaardige situatie die aanleiding geeft tot het ontstaan van meningsverschillen, die het natuurbehoud uiteindelijk niet ten goede komen.

Het is hier niet de bedoeling een oordeel te vellen over de verschillende opvattingen over natuurbeheer in bossen. Elke maatregel in een levensgemeenschap moet voortvloeien uit de kennis van deze levensgemeenschappen én uit de kennis van

de effecten van de bedoelde maatregelen. De beoordeling van de verschillende opvattingen over natuurbeheer kan slechts gebeuren op basis van wetenschappelijke gegevens. Deze zijn echter onvoldoende beschikbaar omdat tot nog toe te weinig onderzoek is verricht. Onder meer hierom kunnen bosreservaten dienstig zijn. Het zich afzetten tegen het huidig bosbeleid in Vlaanderen op basis van de veronderstelling dat dit beleid louter op produktie en recreatie is afgestemd (STRIJCKERS, 1984) - om maar één van dergelijke controversiële opvattingen te citeren - gaat in het algemeen niet op. Dat verschillende natuurgebieden een aanzienlijke economische betekenis hebben is geen belemmering voor het behoud ervan, maar juist een bijdrage voor het streven naar behoud. Een goed beheersplan zorgt er dan voor dat de verschillende functies geoptimaliseerd worden.

Uit het voorgaande is gebleken dat, wat beheersmaatregelen betreft, grote keuzemogelijkheden bestaan. Binnen deze mogelijkheden vinden begrazingsexperimenten in een beperkt aantal proefbossen zeker hun plaats. Het afwegen van een graasbeheer is echter onderhevig aan een aantal voorwaarden. Een beheer met tamme grazers heeft maar zin als een behoorlijke oppervlakte aan kruidachtige vegetaties in en naast boscomplexen beschikbaar is. Graasbeheer met tamme grazers is inderdaad in bossen gedurende een periode van de geschiedenis in zwang geweest en het is nuttig in enkele experimentele bosgedeelten dit fenomeen oordeelkundig te bestuderen. Dit is enkel mogelijk in gebieden waar dit in de praktijk geen problemen geeft. Ten eerste moeten de personen die betrokken zijn bij het plaatselijk beheer van die natuurgebieden, belangstelling

hebben voor dergelijk experiment. Vervolgens moeten in de omgeving mensen beschikbaar zijn die de praktische kanten van dit beheer op zich willen nemen. Tevens moet men op de hoogte zijn van de onkosten die het graasbeheer met zich brengt en moeten de effecten grondig onderzocht worden. Men moet zich afzetten tegen de term 'bijna natuurlijk bos' voor een bos onder een dergelijk graasbeheer en zich realiseren dat het een maatregel is als een ander en niet de enige geschikte.

Een bosbeheer met wilde grazers en predatoren (die dan nog terug ingevoerd moeten worden) is door de bosversnippering en de grondige veranderingen in het landschap in de loop van de geschiedenis waarschijnlijk niet meer mogelijk. Uitspraken over de effecten van wilde grazers op het bos dient men met enige omzichtigheid te benaderen, omwille van het duidelijke gebrek aan gegevens.

3. Wetenschappelijke achtergronden en onderzoek

Net zoals natuurbeheer als eerste doel het natuurbehoud heeft, is ook bosbeheer ge-

richt op bosbehoud. Alle beheersmaatregelen moeten daarmee rekening houden. Dit sluit het oogsten van bomen echter niet uit. Net zoals in natuurreservaten met anthropogeen beïnvloede vegetaties biomassa dient afgevoerd te worden om een welbepaalde levensgemeenschap in stand te houden, is dit in vele bossen ook het geval.

Blijkens onderzoek in bosreservaten en andere bossen op niet extreme standplaatsen (LEIBUNDGUT, 1978; MLINSEK, 1967; BORMANN & LIKENS, 1979) komt tot uiting dat na de stopzetting van ingrepen het bos eerst naar een eenvormige ontwikkelingsfase evolueert die gekenmerkt wordt door een afname in soortenaantallen. Pas na enkele decennia komt in die toestand weer verandering door het ontstaan van ongelijkjarigheid en ongelijkvormigheid. Gezien de bosversnippering én de beperkte mobiliteit van zeer veel bosplanten dient men rekening te houden met het risico dat tijdens de spontane ontwikkeling in een integraal bosreservaat een aantal soorten voorgoed uit het gebied kunnen verdwijnen. De integrale bosreservaten waar de ecosystemprocessen spontaan verlopen, kun-

Neigembos. In 1974 onteigend in uitvoering van de wet op het Natuurbehoud, met het oog op inrichting als bosreservaat.

nen in de loop van de tijd een bijdrage vormen tot het verhogen van de structuurdiversiteit op voorwaarde dat verschillende beheersvormen ruimtelijk gescheiden in het boscomplex voorkomen.

De rol van het wetenschappelijk onderzoek in natuurgebieden is niet onaanzienlijk. Omdat elke beheersmaatregel moet voortvloeien uit een grondige kennis van de levensgemeenschappen is wetenschappelijk onderzoek onontbeerlijk om deze kennis te vergaren. Verschillende disciplines komen hiervoor in aanmerking. De studie van de relaties tussen de verschillende elementen van de levensgemeenschappen neemt daarbij de belangrijkste plaats in. Omdat de opleiding tot ekoloog in onze streek niet bestaat zal het in praktijk gaan om mensen die uit verschillende disciplines komen. Het zal hier gaan om onderzoek dat praktisch gericht is. Meer speciaal met betrekking tot bosreservaten lijkt het aangewezen dat, net zoals in Duitsland, één onderzoekscentrum de onderzoeken centraliseert; maar dat hoeft niet te betekenen dat alle onderzoek door deze instelling dient te gebeuren.

Belangrijk is het verkrijgen van een kwantitatief inzicht in de ontwikkeling van structuren in ruimte en tijd, naast het begrijpen van de kringloopprocessen van voedingselementen en water. Deze studie van ecosystemedynamiek is tevens gericht op veranderingen in opbouw en afbraak van organisch materiaal, op veranderingen in populaties en interactieverhoudingen tussen organismen (VERLINDEN, 1985).

Dit houdt onder meer in dat bosreservaten niet enkel op de klassieke bosbouwkundige wijze moeten onderzocht worden (MLINSEK, 1982). Maar de meer traditionele planten-

sociologische methodes volstaan ook niet om de subtiele veranderingen vast te leggen. De benadering op het niveau van de populatie en het individu is aangewezen. Het globale onderzoek is een werk van lange adem. Gedetailleerde opmetingen voor het vastleggen van de uitgangssituatie zijn noodzakelijk. De permanente proefvlakken moeten goed aangeduid zijn; hun minimale oppervlakte bedraagt 20 x 20 m.

De keuze van de plaats van de bosreservaten en proefbossen moet in de eerste plaats voortvloeien uit wetenschappelijke overwegingen. De oppervlakte van bosreservaten dient zo groot mogelijk te zijn en omvat een bufferzone. Een oppervlakte van 5 ha is een absoluut minimum. Proefbossen kunnen eventueel kleiner zijn. Het gaat erom een gebied uit te kiezen dat geschikt is als referentie. Meer speciaal is het zeker niet opportuun bij de oprichting van integrale bosreservaten te vertrekken van een uitzonderlijke uitgangssituatie die de vergelijking met andere bossen onmogelijk maakt.

De voorbereidende werkzaamheden zijn uiteraard beperkt. Het is niet nodig de niet autochtone taxa systematisch te weren, tenzij blijkt dat deze taxa zich ter plaatse explosief uitbreiden ten koste van andere elementen van de levensgemeenschappen.

In integrale bosreservaten is geen plaats voor het uitvoeren van experimenten. In gerichte bosreservaten is dat wel mogelijk als het gaat om experimenten die elders hun deugdelijkheid hebben bewezen. In proefbossen, die geen bosreservaten zijn, kunnen wel nieuwe experimenten uitgetest worden.

Tot hiertoe werd gesproken over bosreser-

vaten en proefbossen alsof het gaat om entiteiten. In praktijk zal het gaan om fragmenten van een boscomplex die de bestemming 'bosreservaat' verkrijgen. In het bos als geheel kunnen tegelijkertijd verschillende doelstellingen nagestreefd worden, al zal men moeten rekening houden met de noodzaak bufferzones tussen de verschillende beheersvormen in te richten.

4. Referenties

BORMANN, F.H. & LIKENS, G.E. (1979). Pattern and process in a forested ecosystem. Springer Verl. New York, Heidelberg & Berlin.

JACOBS, M. (1981). Het tropisch regenwoud. Coutinho, Muiderberg 318 pp.

LEIBUNDGUT, H. (1978). Über die Dynamik europäischer Urwälder. Allgemeine Forst Zeitschrift 24.

LUST, N. (1982). Vergelijkende studie van bosreservaten in Europa. Groene Band 47.

MLINSEK, D. (1967). Verjüngung und Entwicklung der Dickungen im Tannen - Buchen-Urwald 'Rog' (Slowenien). IUFRO-Tagung, München.

MLINSEK, D. (1982). Urwaldreservate und Urwaldforschung. IUFRO Urwald Symposium (ed. H. MAYER). Waldbau-Institut, Wien, p.13-22.

STRYCKERS, P. (1984). Het ontwerp van bos-decreet, een visie vanuit natuurbewoud. Natuurreservaten 6, p.170-174.

VERLINDEN, A. (1985). De dynamiek van kruidachtige vegetaties in functie van waterhuishouding en beheer van natuurgebieden. Doct.proefschrift, fak.Landbouwwetenschappen Gent, 400 pp.

A. Verlinden
K. Van Den Berge
P. Roskams

BOMEN KAPPEN

wanneer en hoe

Bomen en bossen van partikulieren zijn beschermd door verschillende wetten die het willekeurig en nodeloos rooien verhinderen.

Dergelijke handelingen zijn immers even ingrijpend in het landschap en de woon-omgeving als het optrekken of afbreken van gebouwen.

1. Kappingen in bossen

Het begrip 'bos' is tot hiertoe niet juridisch vastgelegd. Dit heeft reeds voor heel wat verwarring gezorgd o.a. in rechtszaken, met als resultaat een reeks tegenstrijdige interpretaties en uitspraken.

Daarom is het van groot belang dat de definitie, zoals voorgesteld in het Bos-dekreet, van kracht wordt. Daar wordt als 'bos' aangezien :

"... elke grondoppervlakte waar bomen en/of houtachtige gewassen domineren, ongeacht de wijze van ontstaan, de wijze van gebruik of de aard van de bestemming, die zowel hout of andere bosprodukten kan voortbrengen of deze voortbrengt in het vooruitzicht kan stellen, als een functie heeft inzake de bescherming, het natuurbehoud en de landschapszorg. De verschillende functies kunnen samen of afzonderlijk bestaan. Worden eveneens als bos beschouwd :

1. de kaalvlakten, voorheen met bos bezet, die tot het bosbedrijf blijven

behoren;

2. niet beboste oppervlakten die nodig zijn voor het beheer van het bos, zoals onder meer de boswegen, de brandwegen, de aanpalende of binnen het bos gelegen stapelplaatsen, de dienstterreinen en ambtswoningen;
3. bestendig niet bedekte oppervlakten en onbezette stroken rekreatieve uitrustingen binnen het bos;
4. de aanplantingen die hoofdzakelijk bestemd zijn voor de houtvoortbrengst, onder meer die van populier en wilg.
5. de grienden".

Ook voor de term 'ontbossen' geldt eenzelfde nood aan duidelijke begripsomschrijving. Onder ontbossen dient een eigenlijke bestemmingswijziging te worden verstaan : na het rooien van alle bomen over een bepaalde oppervlakte verdwijnt het bos definitief.

De wet voorziet dat elke eigenaar in zijn bossen de kappingen mag uitvoeren zoals hij dat zelf wenst, voor zover het gaat om gewone beheersmaatregelen; hij is echter gebonden aan een aantal beperkingen.

Zo kan de bevoegde Minister verzet aantekenen bij abnormale of overdreven kappingen. Bij hooghout mag aldus niet meer dan de helft van de aanwezige voorraad gekapt worden en moet meer dan 75 m³/ha op stam blijven staan (1).

Voor elk bos dat deel uitmaakt van een gerangschikt landschap wordt een K.B. uitgevaardigd waarin supplementaire beperkingen op ingrepen kunnen opgelegd worden (2), (3).

Voor elke eigenlijke ontbossing (definitie : zie hoger) is wel een voorafgaande schriftelijke vergunning van het College van Burgemeester en Schepenen nodig (4, art. 44). Dit geldt ook voor het kappen van populierenbos, geplant in een landbouwzone.

Voor het overige bevat de wet op de R.O. en S.B. geen beperkingen op het kappen in private bossen, ook niet via de gewestplannen.

In natuurreservaten mag strikt genomen niet gekapt worden zonder toestemming van de Koning. Een privaat gebied wordt echter enkel op verzoek van de eigenaar als natuurreservaat erkend (5).

2. Kappingen van afzonderlijke bomen en bomenrijen

Hier doen zich dezelfde moeilijkheden voor als bij de omschrijving van het be-

grip bos. De term hoogstam is nergens gedefinieerd in de wet.

Niet enkel de soort maar ook de snoeiwijze zijn bepalend voor de boomvorm : een beuk bijvoorbeeld kan zowel een hoogstam als een haag vormen. Meestal wordt een te verwachten hoogte van minimum 4 m als criterium gehanteerd voor hoogstammen. Fruitbomen, knotwilgen enz. blijven discussiepunten.

Meestal mag de eigenaar de bomen in zijn tuin of op een onbebouwd perceel niet zonder meer rooien.

Voor de alleenstaande hoogstammige bomen, gelegen binnen een groene ruimte van een bij K.B. goedgekeurd plan van aanleg of binnen een goed waarvoor een verkavelingsvergunning is afgeleverd, is een voorafgaande schriftelijke toelating van het College van Burgemeester en Schepenen vereist (4, art. 44). Vele gemeenten hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om hier bijkomende reglementen aan toe te voegen (4, art. 60). Daardoor kan het verbod uitgebreid worden tot alle bomen op het grondgebied en kan dit zelfs betrekking hebben op de snoei.

Een boom kan ook gerangschikt zijn als monument of deel uitmaken van een gerangschikt landschap, stads- of dorpsgezicht. Net zoals voor bossen in dezelfde situatie is telkens een specifiek K.B. van kracht (2) (3).

Toelating tot het vellen van deze bomen moet gegevens worden via het gemeentebestuur, door de Minister van Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden.

Bomenrijen tenslotte worden noch tot het bos, noch tot de alleenstaande bomen gerekend. Veel gemeentelijke verordeningen hebben echter betrekking op alle bomen, dus ook op bomenrijen. De situatie verschilt dus naargelang van de plaats. Geklasseerde bomenrijen volgen dezelfde bepalingen als geklasseerde bomen en bossen.

3. Praktische wenken

Wie bomen of bossen wil kappen, doet er goed aan zich vooraf te laten inlichten over de reglementen terzake. Deze reglementen kunnen zoals gezegd verschillen van plaats tot plaats.

De vellingen waarvoor toelating vereist is, vallen onder de rubriek 'bouwaanvragen'. Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap heeft een model van bouwverordening goedgekeurd (19/12/84). De gemeenten kunnen hiervan gebruik maken en hebben het meestal letterlijk overgenomen. Het dossier van de aanvraag moet volgende gegevens bevatten :

- "1. een vergunningsaanvraag in tweevoud, gesteld op een formulier dat door de gemeente is opgemaakt en door deze gratis ter beschikking van de aanvrager wordt gesteld; het formulier moet de tekst van het in bijlage VI van dit besluit opgenomen model bevatten;

2. een situatietekening opgesteld in tweevoud en ondertekend door de aanvrager, op schaal 1/125, 1/250, 1/500, 1/1250, 1/2500, 1/5000 of 1/10 000, waarop de noordpijl, de gebruikte schaal, de straatnaam en het huisnummer indien het een bebouwd perceel betreft en de kadastrale gegevens indien het een onbebouwd perceel betreft;

3. een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de werken, handelingen en beplantingen, de periode van uitvoering en een schematische aanduiding van de werken, handelingen en beplantingen op de situatietekening met vermelding van de volgende gegevens :

- a) voor bomen : de soort, het aantal of de oppervlakte die de bomen op het perceel innemen en de stamomtrek aan de grond;
- b) voor groenelementen (houtkanten, houtwallen, hagen, struwelen, grienden en hakhout) : de aard en de oppervlakte die de groenelementen op het perceel innemen. Indien bomen deel uitmaken van de groenelementen, worden de voor bomen te vermelden gegevens eveneens vermeld;

4. voorstellen tot (her)aanplanten met vermelding van volgende gegevens : de soort of aard, het aantal of de oppervlakte, de maat van het plantgoed, plantafstand en aanlegtrant. Indien geen (her)aanplanting zal worden uitgevoerd : de met redenen omklede rechtvaardiging van de onmogelijkheid tot of het niet wenselijk zijn van heraanplanting."

Wie velt zonder vergunning daar waar deze vereist is, riskeert gevangenisstraf en/of geldboete. Een eenvoudige aangifte van

een toevallige voorbijganger bij de (milieu)politie is hiervoor voldoende.

Dankzij deze reglementering denken particulieren langer na voor ze hun bomen vellen, en ook deskundig advies terzake kan bomen van een voortijdige dood redden. Daartegenover staat dat het kappen zonder vergunning nog regelmatig gebeurt. De administratieve rompslomp met de lange wachttijd en het risico op een negatief advies schrikt vele mensen zodanig af dat ze liever elke boom in hun tuin die enige omvang dreigt te krijgen voortijdig kappen om toch maar geen aanvraag te moeten indienen.

Het is trouwens niet altijd eenvoudig om in deze materie advies te geven, zeker als het gaat om alleenstaande bomen in de stad : een boom in een tuintje kan gezond, groeikrachtig en een sieraad voor de buurt zijn maar tegelijk alle licht en zon wegnemen van de dichtste omwoners.

Verandering van mentaliteit, alsook meer soepelheid van de betrokken partijen zou in de toekomst de afhandeling van dergelijke zaken moeten vergemakkelijken.

4. Aangehaalde wetten

- (1) Grendelwet 18/12/1931
- (2) Wet op het behoud van monumenten en landschappen 07/08/1931
- (3) Dekreet tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten (03/03/1976)
- (4) Wet op de ruimtelijke ordening en de stedenbouw 29/03/1962 meermaals gewijzigd en aangevuld in de loop der jaren
- (5) Wet op het natuurbewoud 21/07/1973.

V. Vanden Bil

* * * * *

INLICHTINGEN VOOR POPULIERENPLANTERS

In september 1984 verscheen een 2de herziene uitgave van de "Inlichtingen voor Populierenplanters" door ir. V. Steenackers (Rijksstation voor Populierenteelt). Naast een uitgebreide beschrijving van de verschillende populierenklonen, zowel wat hun ziektegevoeligheid als hun groeikracht betreft, wordt ook aandacht besteed aan de specifieke eisen die een populier aan de bodem stelt. Ook wordt grondig ingegaan op het aanleggen van populierenaanplantingen en de verdere onderhoudsmaatregelen. Dit boekje kan verkregen worden door overschrijving van 100 fr. op P.C.R. 000-0262024-27, Rijksstation voor Populierenteelt, Gaverstraat 4, 9500 Geraardsbergen, met de vermelding "Inlichtingen voor Populierenplanters".

BELANGRIJKSTE AANKOPEN IN 1985

Door de Vlaamse Gemeenschap werden gedurende 1985 de volgende aankopen van bossen en natuurreservaten verricht :

YZERMONDING te Nieuwpoort - W.VI.

Dit natuurreservaat (ong. 50 ha) is voor het grootste gedeelte eigendom van het Ministerie van Defensie en de Dienst van de Scheepvaart.

De kern van dit reservaat was echter privé-eigendom. De verwerving van dit goed (6.5 ha) stelt het voortbestaan van dit reservaat veilig.

VIJVERBOS te Staden - W.VI.

Bosbehoud in bosarme streken heeft voor de Dienst Bos- en Groenbeheer natuurlijk de hoogste prioriteit. Het is in dit kader dat de aankoop van het Vijverbos moet gezien worden. Het bos zelf is ong. 15 ha groot, waarvan er nu 10 ha verworven zijn. De dominante boomsoort is eik.

HOOGGOED te Aalter - O.VI.

Omtrent deze aankoop (67 ha) zal in de Boskrant een meer uitgebreid artikel verschijnen van de plaatselijke houtvester, Erik Peyskens.

HERENBOSSEN te Hulshout - Antw.

Gelegen langs de Grote Nete, met een oppervlakte van 60 ha. Bestaat vooral uit loofhout, waaronder veel jonge (40 j.) eikebestanden, zowel inlandse als Amerikaanse. Ook populier, gewone en Corsicaanse den. Interessante aankoop in bosarme streek.

De BUIZERD te Kalmthout - Antw.

Na 17 jaar staatsnatuurreservaat "De Kalmthoutse Heide" en na even langdurige poging om een onthaalcentrum gekoppeld aan een boswachterswoning te vinden of te bouwen is uiteindelijk een gebouw aangekocht, het vroegere gasthof "De Buizerd". Na grondige verbouwing zal het gebouw ingericht worden.

MEANDERS VAN DE MARK te Meerle - Antw.

Toen de ruilverkaveling het nodig vond om de kronkelende rivier de Mark in de streek van

Hoogstraten te kanaliseren, was de reactie hiertegen in natuurbehoudskringen zeer groot. De enige "toegeving" die gedaan werd was het behouden van een 5-tal meandertjes. De oppervlakten tussen deze oude en de nieuwe Mark, samen een paar ha groot, zullen beheerd worden als natuurgebied.

De "GALGEBERG" te Zolder - Limb.

De aangekochte oppervlakte bedraagt 25 ha. Het bos is gelegen op een Diestiaan heuvelrug juist ten zuiden van de Omloop van Terlaemen. Het bestaat voor een groot gedeelte uit bestanden van gewone den, van jonge of middeloude leeftijd, maar ook enkele mooie oude gemengde bestanden, evenals een perceel zomereik van goede kwaliteit. Enkele kaalliggende gedeelten zullen bebost worden op basis van loofhout.

De OUDSBERG te Meeuwen-Gruitrode - Limb.

Het gebied Oudsberg is het mooiste landduinenlandschap van de Kempen met de hoogste duin-top (95 m boven de zeespiegel) van het Vlaamse land. De duinen zijn deels naakt en deels begroeid met struikheide, grove den, eik en berk. De Oudsberg wordt in de toekomst staatsnatuurreservaat. De aangekochte oppervlakte bedraagt 34 ha, doch nu reeds zijn er vooruitzichten voor uitbreiding.

STELBOS te Zutendaal - Limb.

Een denbos met een oppervlakte van 12 ha 83 a. Het maakt deel uit van een uitgestrekt complex van bossen en weilanden gelegen ten N van het Albertkanaal, dat voor de recreatie van grote betekenis is, vooral voor jeugdkampen. Het sluit aan bij de onderworpen bossen van de gemeente Zutendaal.

WALEBOS te Tielt-Winge, Houwaart en St.Joris-Winge - Brab.

Dit ong. 400 ha grote bos ligt op 15 km ten NO van Leuven, tussen twee typische Haaglandse langgerekte Diestiaanheuvels, in de ruim 1 km brede vallei van de Motte. Het vrij ontoegankelijke boscomplex is om allerlei redenen merkwaardig voor de bosbouwer : de verscheidenheid in plantengemeenschappen is er groot (moeras, elzenbroek, ...) en er komen prachtige oude eikenbestanden voor naast natuurlijk verjongde eikenbestanden. De Vlaamse Gemeenschap kocht dit jaar 45 ha aan, waarmee de totale opp. in eigendom nu 92 ha bedraagt.

Verder is het nog nuttig te vermelden dat het STAATSNATUURRESERVAAT TEN HAAGDOORNHEIDE uitgebreid werd met 10 ha en het STAATSBOS PETERSHEIM (Lanaken) met 18.5 ha.

uit de provincie

BEZAAIING MET CORSICAANSE DEN IN HET STAATSBOS PIJNVEN (EKSEL)

In het voorjaar 1985 werden een aantal kaalkappen in het Staatsbos Pijnven ingezaaid met zelf gewonnen zaad van Corsicaanse den. Het zaad is afkomstig uit goed groeiende bestanden van het Pijnven en werd geoogst op dunningsbomen van goede kwaliteit, evenals op windworpboomen t.g.v. de storm van november 1984. De kegels werden geplukt en verzameld door de bosarbeiders, het drogen en het verder behandelen gebeurde in het Staatshandelskantoor en Drogerij van Boszaden (Groenendaal). Er werden twee loten kegels verzameld : 365 kg (lot 1) en 229 kg (lot 2). Voor beide loten werd het rendement zuiver zaad (= ontvleugeld en zuiver gemaakt) berekend. Voor lot 1 bedraagt dit 2.64 %, voor lot 2 3.18 %. In totaal werd 19,59 kg ontvleugeld zaad (nog niet zuiver) geleverd. 1 kg zuiver zaad bevat ± 78 000 zaadjes.

Voorbereidende werken

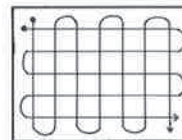
Op de percelen werd alle takhout opgeruimd (verbrand), de aanwezige vogelkersstronken werden mechanisch verwijderd (trekhaak achter tractor), het terrein werd volledig geploegd tussen de stronken van de gewone den en daarna gesleept (met boomkroon achter tractor).

Bezaaiing

De eigenlijke bezaaiing werd uitgevoerd tussen 10 en 13 mei 1985 en gebeurde met de hand.

Er werd breedwerpig gezaaid aan 3 kg/ha door in twee loodrecht op elkaar georiënteerde richtingen over elk perceel te gaan.

Na deze bezaaiing werd elk perceel gesleept om het zaad lichtjes onder te werken.

Opkomst en resultaten

De opkomst van de zaadjes begon tamelijk traag maar was medio juli toch meer dan voldoende. Op 15 juli 1985 werd een telling uitgevoerd van het aantal aanwezige zaailingen. Hiervoor werden in elk perceel 10 at random verdeelde vakjes van 4 m² (2m x 2m) gecontroleerd. Hieruit werd het gemiddeld aantal zaailingen/ha berekend.

perceelnr.	opp.	aantal zaailingen/ha	bodemtype
9a	1.50 ha	20 750	Zcg
10	1.68 ha	7 500	Zbg - Zeg
20a	2.08 ha	29 250	Zap - Zbp
29a	1.14 ha	30 500	Zbg

Rendement van de bezaaiing

Op basis van de getelde zaailingen kan het rendement van de bezaaiing worden berekend. Per ha werd 3 kg niet gezuiverd zaad gebruikt. Het niet gezuiverd zaad kan worden omgerekend naar zuiver zaad. Dit geeft volgend resultaat

* voor lot 1

1 kg niet gezuiverd zaad =	0.83 kg zuiver zaad
1 kg zuiver zaad =	78 000 zaadjes
→ 1 kg niet gezuiverd zaad =	64 740 zaadjes
→ 3 kg niet gezuiverd zaad =	194 220 zaadjes/ha

* voor lot 2

1 kg niet gezuiverd zaad =	0.91 kg zuiver zaad
1 kg zuiver zaad =	78 000 zaadjes
→ 1 kg niet gezuiverd zaad =	70 980 zaadjes
→ 3 kg niet gezuiverd zaad =	212 940 zaadjes/ha

De percelen 9a, 10 en 29a werden ingezaaid met lot 1, het perceel 20a met lot 2. Het rendement (gezaaide zaadjes/uitgekomen zaadjes) is dan :

Perceelnr.	rendement %
9a	10.6
10	3.8
20a	15.6
29a	13.7

Kosten

Voor perceel 20a (2.08 ha) werden alle kosten berekend

- plukken van 86 kg kegels/ha = 179 kg kegels	
6 mandagen aan 2 540 fr./dag	= 15.240 fr.
- drogen van 179 kg kegels	= 7 152 fr.
- opruimen van takhout en uittrekken van vogelkers :	
32 mandagen aan 2 540 fr./dag	= 81 280 fr.
- ploegen : 2 mandagen aan 2 540 fr/dag	= 5 080 fr.
- slepen : 1 mandag aan 2 540 fr/dag	= 2 540 fr.
- zaaïen : 1 mandag aan 2 540 fr/dag	= 2 540 fr.
	<u>113 832 fr.</u>

d.i. ± 55 000 fr./ha.

Bij deze totale kosten/ha moet worden opgemerkt dat,

- dankzij het uittrekken van de vogelkers zeer veel werk bespaard wordt i.v.m. vrijstellingen : het terugkappen van vogelkers moet anders gedurende verschillende jaren gebeuren, meestal meer dan één keer per jaar;
- het uittrekken van de vogelkers op de gepodzoliseerde bodemtypes bevorderlijk is voor het breken en verkrummen van de harde B-horizon;

- dankzij het volle ploegen de grond in een optimale toestand is om de planten goede startkondities te geven;
- door het volle zaaien de bezetting op alle percelen als voldoende is te beschouwen, zodat geen inboetingen of bijzaaiingen nodig zijn.

Samenvattend kan men stellen dat deze herbebossingstechniek op arme zandgronden met een matige groei van de vogelkers op het eerste gezicht zeer goede resultaten geeft, waarbij de meerprijs t.o.v. klassieke methodes wordt gekompenseerd door de gerealiseerde besparingen bij vrijstellingen en inboeten.

E. Van Boghout
Houtvester Hechtel-Eksel

XIVth INTERNATIONAL FORESTRY STUDENTS SYMPOSIUM
XIVth COLLOQUE INTERNATIONAL DES ETUDIANTS FORESTIERS
XIVth INTERNATIONALES SYMPOSIUM FÜR FORSTSTUDENTEN
XIVth INTERNATIONAAL SYMPOSIUM VOOR BOSBOUWSTUDENTEN

GENT BELGIE 1-5 APRIL 1986

Het 14de Internationaal Symposium voor Bosbouwstudenten wordt een realiteit. Wat in de Boskrant van mei-juni'85 nog als een zoete wensdroom klonk, heeft nu konkrete vormen aangenomen: van 1 tot 5 april '86 gaat het symposium door aan de Landbouwfakulteit van de Rijksuniversiteit Gent.

Onder het thema 'Forestry and Society' zullen de Europese bosbouwers van de toekomst 4 dagen met elkaar dialogeren over hun visies op het bos, de bosbouw, de bosfuncties en de relatie tussen de bosbouw en de andere grondgebruiksvormen. Het zijn deze mensen die voor een stuk zullen bepalen hoe het Europese bos in de komende decennia zal evolueren.

Op het vorige symposium in Ierland werd reeds duidelijk dat een studentenbijeenkomst buitengewoon opbouwend en amicaal verloopt, in tegenstelling tot de sfeer op zovele kongressen van professionelen, waar enkel de eigen toespraak van tel is en andere visies, indien mogelijk, in een negatief daglicht worden gesteld. Kort gezegd, ik verwacht een ontmoeting van buitengewoon wetenschappelijk, cultureel en sociaal niveau.

Het voorlopig programma ziet er als volgt uit:

- di 1 april : 19 u. receptie, aangeboden door de rektor van de R.U.G.
- woe 2 april : Openingstoespraken
Lezingen
Ontvangst van de buitenlandse delegatie op het Gentse stadhuis
Avondprogramma
- do 3 april : Lezingen
Barbecue, aangeboden door de dienst Bos- en Groenbeheer
Excursie naar het Zoniënwoud
Avondbezoek aan Brussel
- vr 4 april : Excursie naar het Pijnven en andere Kempische bossen
Avondbezoek aan Antwerpen
- za 5 april : Lezingen
Slotzitting

Dit alles wordt mogelijk gemaakt door een uitgebreide sponsorship, die we na hard zwoegen verkregen:

- Dienst Bos- en Groenbeheer
- Europese Commissie
- Fakulteit Landbouwwetenschappen R.U.G.
- Febelhout
- Gentse Studenten Raad
- Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij
- Kredietbank
- Leerstoel voor Bosbouw R.U.G.
- Leerstoel voor Plantecologie en Houttechnologie R.U.G.
- Rektorat R.U.G.
- Stadsbestuur Gent
- Syndikaat voor de Boseigenaars in Vlaanderen
- Vlaamse Bosbouwvereniging.

Een belangrijke ruggesteun, zonder dewelke de sponsoring niet mogelijk zou zijn geweest, is het Beschermkomitee:

- W. De Clercq, Europese Commissie
- Prof. De Meyer, rektor van de R.U.G.
- Prof. Goossens, R.U.G.
- ir. Janssens, Bos- en Groenbeheer
- dr. Lust, Vlaamse Bosbouwvereniging
- Prof. Pauwels, dekaan landbouwfakulteit
- Prof. Schalck, R.U.G.
- dr. Spaas, Syndikaat voor de Boseigenaars
- P. Staes, Europees parlamentslid
- Prof. Van Miegroet, R.U.G.

Tientallen uitnodigingen werden verzonden naar alle bosbouwhogescholen in binnen- en buitenland. Nu eventjes duimen dat de inzet van de eventuele participanten evenzeer op hoogspanning staat als deze van de organisatoren, en het wordt een onvergetelijk gebeuren. Mogelijk zijn er studenten in andere disciplines die toch nauw betrokken zijn bij het bos en zijn studie. Voor deze geldt dit artikel als kennisgeving (neem contact op met de V.B.V.).

Dan is er tenslotte nog de pers, die naar wij hopen het symposium in de kijker zal plaatsen. In februari komt er een perskonferentie.

Alles samen nog veel werk aan de winkel, lijkt het ons, en wie weet, zelfs ten koste van de studies, maar dat moet je er nu eenmaal voor over hebben!

B. Muys

uit de vereniging

DIAREEKEN OVER HET BOS

Door de V.B.V. werden twee gesponsorde diareeksen over het bos samengesteld (duur : 30 min. per reeks).

Een eerste diareeks kreeg als titel "Het Bos : een levensgemeenschap". Net als de tentoonstelling tracht deze diareeks de verschillende aspecten van het bos zo goed mogelijk toe te lichten. Aan de hand van 100 prachtige dia's wordt geïllustreerd wat een bos is, hoe het is opgebouwd, welke functies het bos vervult, waarom en hoe een bos wordt beheerd, enz. De andere diareeks "Bomen en planten in het bos" is meer toegespitst op de belangrijkste bomen- en plantensoorten die in onze bossen voorkomen. Kenmerken en specifieke eigenschappen van deze soorten worden hierbij ruim besproken.

Praktische inlichtingen

De huurprijs voor de beide diareeksen samen bedraagt 1 000,- per week.

De diareeksen worden geleverd met een geluidskassette en diaprojektor met ingebouwde kassettespeler. De projectie gebeurt volautomatisch.

Voor alle verdere inlichtingen : V.B.V.
Geraardsbergse steenweg 267
9231 GONTRODE
Tel. 091/52.21.13

uitnodiging

Op zaterdag 1 maart 1986 om 9.45 u. zal de jaarlijkse algemene vergadering van de V.B.V. doorgaan in

Feestzaal "Ter Roest". Kamerstraat 54, 9360 Buggenhout

Programma : 9.45 uur : Administratieve en bestuurlijke verslagen
Samenstelling Raad van Beheer

10.15 uur : Uitreiking van Groene Wimpel aan gemeente Vosselaar

10.25 uur : Toespraak door Prof.dr.H.Bocken, Seminarie voor
Burgerlijk en Vergelijkend Recht :
"Problemen omtrent kappen van bomen en ontbossen"

11.10 uur : Discussie met panel

12.00 uur : Receptie

13.00 uur : Gezamenlijk middagmaal

Iedereen wordt vriendelijk uitgenodigd op deze bijeenkomst.

"... Er moet meer geld zijn voor het Natuurbeheer

Er moeten meer bossen aangeschaft worden

Er moeten tuba's worden aangekocht voor de fanfare van Blaasveld

Er moet 2.5 miljard worden gevonden voor de restauratie van het Centraal Station te Antwerpen..."

Dat en andere zaken worden gezegd. Iedereen vraagt geld voor een edel en belangrijk doel. Iedereen voelt zich miskend, tekortgedaan, in de nek gezien omdat MEN (zoals Eyskens zou zeggen) niet klaar staat om de zo onmisbare dinaren aan te brengen.

"Om planken te zagen moet men hoge bomen hebben" zou Jules zeggen in zijn lijfblad de "Galnoot", waar hij naar geloven gal kan spuien naar Jan en Rudy en Eckhart en Dendenaar en andere beroemdheden. Dat is trouwens de reden waarom "Galnoot" niet "Walnoot" of "Kastanje" of "Okkernoot" heet.

Jules de Wijze zegt ook in een diepe wijsheid : Geen patatten, geen frieten.

Grond van de zaak is dat onze maatschappij dreigt uiteen te vallen in een chaos van belangengroepjes, waarmee zelfs de Pol (hier is niet bedoeld V.D.B. en ook niet Pol, de huizenbouwer) geen raad meer weet, want die houdt zich alleen nog bezig met heel, heel grote problemen en leeft nu anders.

Iedereen vraagt, weinigen geven wat terug.

Maar de bomen, waarvan de planken moeten worden gezaagd, zijn niet meer zo hoog of ze zijn reeds lang gekapt (dat hebben die vanden van bosbouwers hem weer gelapt).

Iedereen vraagt en eist en belastert de andere vragers en duwt met de ellebogen en stampet tegen ... Kom, laat het hierbij, droef als het beeld is van intrige, onwil, onbegrip en verdeeldheid dat heerst in de kringen van idealisten. Hoe moeten de bazen nu lachen, degenen die oogsten uit de verwarring. Hoe moeten zij zich verkneukelen, de adelaars, die zien hoe de mussen onder elkaar vechten voor wat kruimels.

"Heers en verdeel !"

Iedereen vraagt, eist, protesteert, betweter, preekt, beleert, commentarieert, adviseert, ... En zoals de dichter zei :

"De wereld is een fluit, een fluit met duizend monden

Elk speelt zijn lied en 't geeft een droef geluid

Waar in ik niets van eigen klank heb weergevonden"

Diogenes

buitenland

SYMPOSIUM VAN DE EUROPESE BOSBOUWPROFESSOREN TE LJUBLJANA

Van 1 tot 5 september 1985 werd aan de Biotechnische Fakulteit van Ljubljana in Joegoslavië een symposium van de Europese bosbouwprofessoren georganiseerd.

Het doel van deze bijeenkomst was een gedachtenuitwisseling over de problemen op het gebied van de bosbouwleer en van de bosbouwkundige opleiding.

Door België werd hieraan deelgenomen door Prof.dr.ir. M. Van Miegroet en dr.ir. N. Lust, beiden van het Onderzoekscentrum voor Bosbouw, Bosbedrijfsvoering en Bospolitiek van de R.U.G.

Na afloop werd een memorandum gepubliceerd, dat door alle aanwezigen werd goedgekeurd. Daarbij werd gesteld, dat in het bosbouwonderwijs hedendaags aan volgende punten voorrang moet verleend worden :

1. Bosbouw is een veel omvattende wetenschap. Door specialisering en opsplitsing van het bosbouwonderwijs gaat de samenhang dikwijls verloren. Synthese is nodig en moet gemaakt worden in de cursus algemene bosbouw. Aan de besluitvorming en synthese moet met nadruk gewerkt worden.
De zelfstandige onderdelen van de bosbouw moeten afgestemd zijn op de totaliteit. Teamwerk wordt ten eerste aanbevolen.
2. Het bosbouwkundig onderwijs moet noodzakelijkerwijze rekening houden met de bospolitiek.
3. Het bosbouwkundig onderwijs moet af-

stand nemen van het landbouwkundig denken. In het onderwijs moet duidelijk het onderscheid aangetoond worden tussen de behandeling van bossen en deze van plantages en systemen bekend in de "agroforestry".

4. Bosbouw is de kern van het bosbouwkundig onderwijs. Het bos is nog steeds een grote onbekende. Zijn fundamentele wezenskenmerken zijn nog onvoldoende gekend. Voor de studie ervan moet beroep worden gedaan op de kennis verworven in basiswetenschappen zoals fysica, biologie, psychologie, maar ook in de geneeskunde.
5. Het onderwijs moet beroep doen op originele hulpmiddelen. Het moet vooral meer in het bos zelf gebeuren. Een belangrijk postulaat moet zijn : "het verhogen van de waarneming bij de studenten". Ook de motivering speelt een grote rol. Het gebruik van "leermachines" moet met voorzichtigheid aangepakt worden.
6. Het bosbouwonderwijs moet een boodschap inhouden voor de persoonlijke ontwikkeling van de bosbouwer.
Het bos is voortdurend in ontwikkeling. Het heeft de bosbouwer nodig. De bosbouwer moet zich evenwel bestendig aanpassen. De studie moet gericht zijn op de vorming van dit aanpassingsvermogen. Daarom is een fundamentele basiskennis van het bos noodzakelijk.

7. Het bosbouwonderwijs moet rekening houden met de geschiedenis. De bosgeschiedenis in het algemeen en van elk afzonderlijk bos is belangrijk. De geschiedkundige ontwikkeling van de bosbouwer moet in acht genomen worden.

8. Er moet een betere verbinding tot stand komen tussen de bosbouwleer en de praktijk.

De postuniversitaire en naschoolse vorming van de praktijkmensen moet meer en meer een wezenlijk onderdeel vormen van het normale bosbouwonderwijs.

9. De bosbouw van de marginale standplaatsen en de bosbouw van de gedegradeerde

bodems moet beter ontwikkeld worden. Wetenschappelijk onderzoek moet inzicht brengen in de problemen van de zieke bossen.

10. Vergelijkende bosbouw is een middel tot vervolmaking van het bosbouwonderwijs en leidt tot een beter wederzijds begrip tussen de verschillende phytogeografische gebieden van de wereld.

Een dringende opdracht is de uitwisseling van de onderwijsmethodes in de bosbouw en van de methoden van naschoolse vorming van de praktijkmensen.

N. Lust

ZURE REGEN

Overal in de wereld sterven de bossen sneller af. In Zwitserland wordt in een verslag aan de Bondsraad bevestigd dat de bossterfte een wezenlijke bedreiging vormt voor het land. Bijna alle boomsoorten zijn aangetast, op bijna alle bodemsoorten : de best onderhouden bossen even zo goed als de minder verzorgde. De chronische vergiftiging van de bomen ten gevolge van de konstante toename van atmosferische vervuiling wordt gezien als de voornaamste reden voor dit verschijnsel. Daarom heeft de Bondsraad besloten van 1985 tot 1986 een snelheidslimiet in te stellen van 120 km per uur op autobanen en 80 km op andere wegen. Daarboven komt loodvrije benzine nu ook in de pompen van steden zoals Bazel, Bern, Zürich en Genève. De twee kantons van Bazel dragen al sinds enige maanden 20 FS. bij aan de kosten van een abonnement, om aldus het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren.

De Regering van de Duitse Bondsrepubliek heeft besloten om loodvrije benzine progressief in te voeren en vanaf 1988 de auto's daaraan aan te passen. Alle auto's met benzinemotoren die op de Westduitse markt worden verkocht zullen moeten voldoen aan strenge anti-vervuilingsnormen : dat geldt vanaf 1 juli 1988 voor wagens met een cilinderinhoud van meer dan 2 liter, en vanaf 1 januari 1989 voor de andere wagens. Zij moeten dan rijden op loodvrije benzine en zijn uitgerust met katalysatoren. Automobilisten die dergelijke wagens kopen zullen vanaf 1 juli 1985 bepaalde belastingsfaciliteiten genieten. Op die manier zou de uitstoot van koolmonoxyde, koolwaterstofverbindingen en stikstofoxyde met 80 à 90 % kunnen worden teruggebracht.

(Nieuwsbrief Natuur, n°84-10)

O Denneboom, O Denneboom...

Als bosbouwer wandelen in een dennebos in gezelschap van een botanicus en een West-vlaamse boswachter is een van de betere manieren om een mooie dag in ruzie te beëindigen, zeker wanneer men het heeft over het fameuze geslacht *Abies*.

Immers elk van deze drie natuurliefhebbers is er - vanuit zijn opleiding - van overtuigd de waarheid in pacht te hebben wanneer het erom gaat een Nederlandse naam te vinden voor *Abies*. Zoals het voor de bosbouwer vanzelfsprekend is dit een den te noemen, zo is het voor de plantkundige even vanzelfsprekend dit een spar te noemen. Limburgers plegen elke naaldboom een den te noemen en voor Westvlamingen is om het even welke naaldboom een spar. En dan te bedenken dat - de kersttijd buiten beschouwing gelaten - in deze laatste provincie nauwelijks sparren voor.

Bij nadere analyse van dit zeer zware probleem blijkt dat onze buurlanden helemaal geen moeilijkheden ondervinden om *Abies*, *Picea* en *Pinus* in de spreektaal uit elkaar te houden. Men spreekt er van sapin, épicéa en pin en van fir, spruce en pine of van Tanne, Fichte en Kiefer. Enkel de Nederlandstalige nomenklatuur blijkt uiteraard weer voor de nodige obstakels te zorgen. Dat we een *Picea* spar noemen, daar lijkt niemand over te vallen. Dat we voor *Pinus* slechts drie namen hebben (den, pijn en mast) komt ook nog aanvaardbaar over. Spreken over *Abies* brengt echter complete verwarring met zich mee.

Eerst en vooral zijn botanici het oneens over de indeling van het geslacht *Abies*

bij de familie van de *Abietaceae* ofwel bij de *Pinaceae* (allebei denachtigen genoemd!). Daar in ons land eigenlijk geen enkele *Abies* wild voorkomt is het misschien begrijpelijk dat we er ook geen typisch Nederlandse naam voor hebben. Onder bosbouwers is steeds de naam 'den' gepropageerd (in verband met het Duitse 'Tanne'). Dit zou geen verwarring kunnen geven met het geslacht *Pinus* wanneer we deze laatste 'pijn' zouden noemen, maar wie van ons zal er spreken van 'gewone pijn' of 'grove pijn' als het gaat over de 'vliegers' of 'vliegdenen'?

Doordat nu *Abies*soorten veel gelijken op *Picea*'s (sparren) en de onderzijde van de naalden meestal zilverwit is, heeft men de naam 'zilverspar' ingevoerd, een benaming die we botanisch als de juiste zullen moeten aanvaarden. Ook de befaamde dendroloog BOOM spreekt van Colorado Zilverspar, Reuzen Zilverspar en Korea Zilverspar in plaats van Coloradoden, Vancouverden en Koreaden.

Een *Abies* een spar noemen lijkt ons uiteindelijk ook logischer dan een pijn een den te noemen.

Gelukkig wordt de verwarring nog groter doordat het hout van denen grenenhout genoemd wordt, dat van sparren vurenhout en dat van de zilverspar dennenhout! Dit laatste zal wel samenhangen met het Duitse woord 'Tanne'. In tegenstelling tot ons land is in Duitsland de 'Tanne' *Abies* plaatselijk algemeen (Schwarzwald). Eigenaardig eigenlijk dat het Zwarte Woud een bos is van *Abies alba* (*alba* = wit!), een

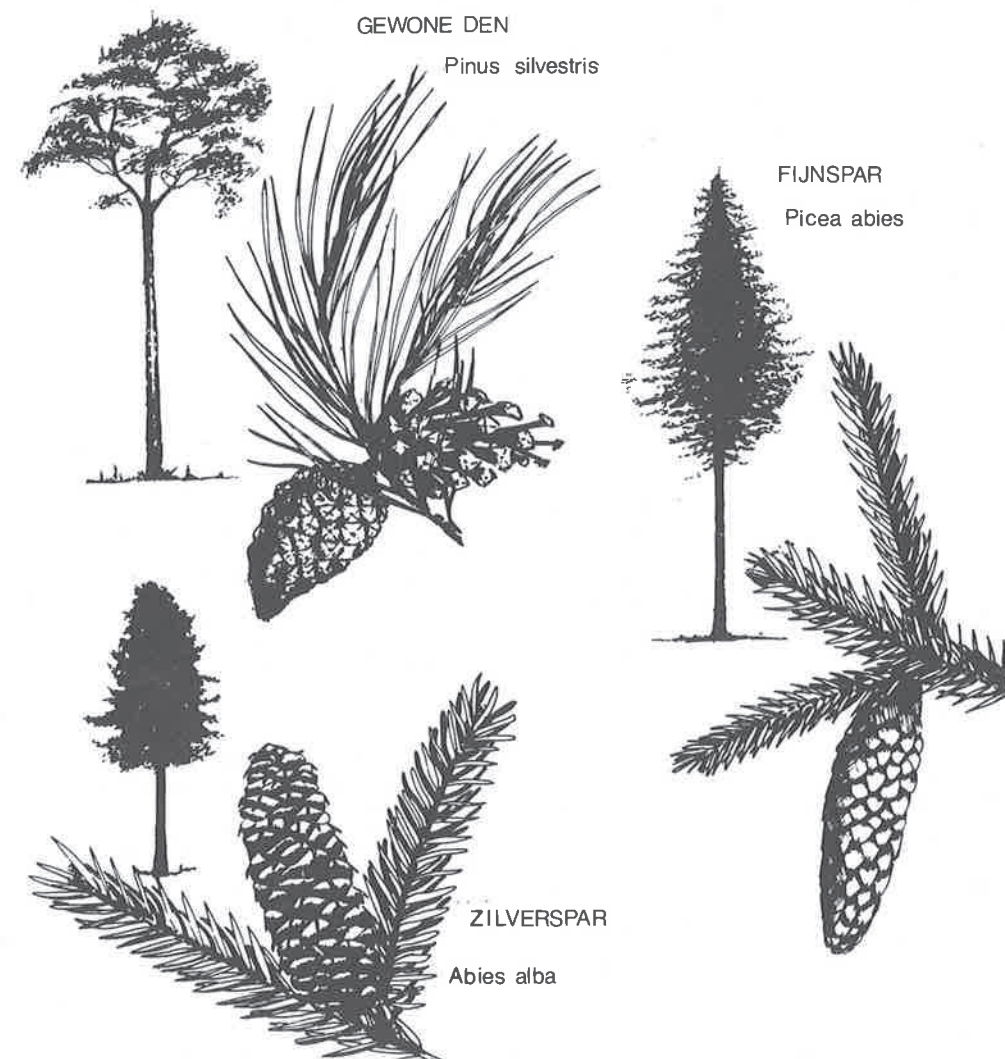
naam die naar aanleiding van de witte stammen aan deze soort gegeven is. Nog een voorbeeld uit onze logische en rijke Nederlandse taal: spreekt men van de Tranenden, de Himalayaden of de Bhutanen, dan heeft men het over één soort (de *Pinus wallichiana* = *P. griffithii* = *P. excelsa*)!? Evenzo noemt men de rigidaden (*Pinus rigida*) ook doornden of pekden.

Was het om de verwarring compleet te maken dat men de naam *Picea excelsa* vervangen heeft door *Picea abies*?

Gelukkig zijn er niet enkel *Pinus*, *Picea* en *Abies*. We hebben ook nog douglassparren (sapin de douglas), kranssparren en de *Tsuga* (= Hemlockspar of Scheerlingsden - probeer de nuance te begrijpen).

Aan diegenen die de draad van het verhaal nog niet verloren hebben, willen we een volgende maal graag het verschil uitleggen tussen denappel, sparappel, pijnappel, kegel, strobilus, conus en mastentop...

Ph. Maertens

info

BIOLOGISCHE WAARDERINGSKAARTEN

Door het Coördinatiecentrum van de Biologische Waarderingskaart (IHE) werd een kartografische inventaris gemaakt van het ganse grondgebied van België. Er werd geopteerd voor een kartering op voornamelijk vegetatiekundige basis. Hiervoor werd een lijst van karterings-eenheden, bruikbaar voor het ganse land, opgesteld door de Wetenschappelijke Stuurgroep. Na voorstudie en terreinbezoek werden deze onderscheiden eenheden aan de hand van deze eenvormige lijst ingetekend op de basiskaarten van het Nationaal Geografisch Instituut op schaal 1/25 000. Het aanbod omvat een algemene verklarende tekst en 52 verschillende kaarten sets.

Elke set bestaat uit

- * een stel van 8 kaarten op schaal 1/25 000
- * een overzichtskaart (1/100 000)
- * een bijzondere verklarende tekst.

Inlichtingen : Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie (IHE)
Coördinatiecentrum van de Biologische Waarderingskaart
J. Wytsmanstraat 14
1050 Brussel 02/642.52.11

WERKBOEKJE "HERFST"

In het provinciedomein Lippensgoed-Bulskampveld te Beernem is thans een werkboekje met als thema HERFST te verkrijgen. Het is speciaal voor leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar samengesteld met medewerking van leerkrachten die ervaring hebben met natuureducatie. Deze brochure is ook interessant om de volwassenen te begeleiden bij de eerste stappen in de natuurbeleving. Het boekje leidt de bezoeker (alléén of in groep) vanaf de parking nabij de cafetaria langs verschillende hoekjes van het domein naar het kasteel. Het natuurpadwerkboekje werd eenvoudig uitgegeven zodat het kan aangeboden worden tegen de lage prijs van 15 fr. Het kan ter plaatse aangeschaft worden of in het P.A.C. Boeverbos, 7de Afdeling, Kon.Leopold III-laan 41, 8200 Brugge.

KURSUS GROENAMBTENAAR

Door het V.V.O.G. wordt een cursus groenambtenaar ingericht, bedoeld als een praktisch geörienteerde vervolmaking en bijscholing van groenambtenaren. Deze cursus gaat door telkens op een zaterdag, in principe om de 2 weken. De totale cursus loopt over 2 jaar, telkens van oktober tot juni. Tevens wordt een syllabus uitgegeven, met de korte inhoud van de lessen.

Voor inlichtingen : Vereniging voor Openbaar Groen v.z.w.
Buiten de Smedenpoort 3
8000 Brugge 050/31.20.75

STICHTING LEEFMILIEU

De monografieënreeks "Leefmilieu Nu" werd aangevuld met 2 nieuwe publikaties

"Milieu en genetisch risico"
dr. L. HENS, dr. L. VERSCHAEVE, prof.dr. C. SUZANNE

Dit boek beschrijft de mogelijkheden en de beperkingen van de testen en onderzoeken die men gebruikt om de mutagene eigenschappen van scheikundige stoffen en fysische agentia te bestuderen. Daarnaast geeft het een overzicht van de belangrijkste mutagenen in onze omgeving. Achtereenvolgens worden zware metalen, pesticiden, mutagenen in de arbeidsomgeving, in water en lucht, in voedsel, in geneesmiddelen en in sigarettenrook bekeken.

"Milieubeweging en Milieubeleid"
dr. P. LEROY, m.m.v. A. DE GEEST

De auteur vestigt er de aandacht op dat de zgn. milieuproblemen niet alleen fysische problemen zijn, die door natuurwetenschappers en/of techniekers kunnen of moeten worden opgelost. Milieuproblemen hebben allereerst maatschappelijke oorzaken. De aftakeling van onze leefomgeving maakt vele sociale reacties los. Daardoor wordt 'milieu' ook meer en meer een zaak van overheidsbeleid. In de monografie worden, in een vlotte en boeiende stijl, drie thema's aangepakt, namelijk

- de milieubeweging in Vlaanderen
- het milieubeleid zelf
- inspraak en participatie van de bevolking.

NATUURSTUDIIEWEEKEND IN HASPENGOUW

Het provinciaal Natuurcentrum Limburg richt een natuurstudie-weekend in tijdens het Pinksterverlof van vrijdag 16 mei (ev. zaterdagmorgen) tot maandagavond 19 mei 1986. Hierbij wordt de kans geboden aan natuurliefhebbers om onder deskundige begeleiding de natuur in Haspengouw te ontdekken. Tijdens dit weekend zal vooral aandacht besteed worden aan flora en fauna van holle wegen (waaronder een stukje Romeinse weg) en van een kasteelbos, nl. het Manshovenbos te Heks, dat normaal niet toegankelijk is voor publiek. Ook de algemeen landschappelijke aspecten van Haspengouw zullen ruime aandacht krijgen.

Om aan dit natuurweekend deel te nemen hoeft U geen specialist te zijn. Een levendige interesse voor de natuur is wel een vereiste.

Standplaats is het schilderachtige kasteel van Hoepertingen (tussen Borgloon en Sint-Truiden) (Kasteelstraat 10, Borgloon 3855).

Indien U geïnteresseerd bent, neem dan contact met het Provinciaal Natuurcentrum, Populierenlaan 30, 3620 Lanaken-Rekem (Tel. 011/71.44.44).